

Nærøy kommune

Drifts- og utviklingsavdelingen

Melding om vedtak

Landbruksdepartementet
Postboks 8007 Dep
0030 OSLO

Deres ref:

Vår ref:
03/01365-3

Saksbeh:
Gunnar Dalen, 74 38 26 83

Arkivkode:
V62 &00

Dato:
07.07.04

Særutskrift: Høring - Odelslovutvalgets innstilling NOU 2003:26 om odels- og åsetesretten

Uttalelsen fra Nærøy kommune følger vedlagt.

Med hilsen

Gunnar Dalen
jordbrukssjef

Nærøy kommune

Arkiv: V62 &00
Saksmappe: 03/01365-2
Saksbehandler: Gunnar Dalen
Dato: 27.05.04

Utvalgssaksnr	Utvalg	Møtedato
076/04	Utvalg for drift og utvikling	01.07.04

Sak:	Høring - Odelslovutvalgets innstilling NOU 2003:26 om odels- og åsetesretten
Dok. (utsendt):	Sammendrag av utvalgets innstillinger. V/jurid.kons. Alf Einar Fornes, Fylkesmannen.
Dok. (ikke utsendt):	Om odels- og åseteretten. NOU 2003:26.

Rådmannens forslag til vedtak:

Det er viktig for landbruket, samfunnet og den enkelte brukerfamilie at odelsloven opprettholdes. Det begrenser muligheten for at gårdsbruk som både er heim og arbeidsplass blir utsatt for eiendomsspekulanter og prispress.

Bo- og driveplikten bør som utvalget foreslår, opprettholdes. Det sikrer i stor grad at kulturlandskapet og hus blir skjøttet på en best mulig måte. Bo- og driveplikt etter odelsloven bør samordnes med konsesjonslovens bestemmelser på dette området.

Nærøy kommune er enig i konklusjonen som utvalgets flertall har sluttet seg til, men mener at arealgrensa for odelseiendom bør være på 50 da. dyrka jord.

Behandling i Utvalg for drift og utvikling - 01.07.04:

Forslag til vedtak enstemmig vedtatt.

Vedtak i Utvalg for drift og utvikling - 01.07.04:

Det er viktig for landbruket, samfunnet og den enkelte brukerfamilie at odelsloven opprettholdes. Det begrenser muligheten for at gårdsbruk som både er heim og arbeidsplass blir utsatt for eiendomsspekulanter og prispress.

Bo- og driveplikten bør som utvalget foreslår, opprettholdes. Det sikrer i stor grad at kulturlandskapet og hus blir skjøttet på en best mulig måte. Bo- og driveplikt etter odelsloven bør samordnes med konsesjonslovens bestemmelser på dette området.

Nærøy kommune er enig i konklusjonen som utvalgets flertall har sluttet seg til, og mener at arealgrensa for odelseiendom bør være på 50 da. dyrka jord.

SAKSOPPLYSNINGER

Odelslovutvalgets innstilling er oversendt kommunene til uttalelse, med høringsfrist 01.07.2004.

Utvalgets mandat.

Utvalgets mandat var opprinnelig å evaluere odelslovgivningen, samt foreslå lovendringer som kan bringe odelsretten i samsvar med de landbrukspolitiske mål nedfelt i Innst.S.nr. 167 (1999-2000) og St.meld. nr. 19 (1999-2000). Utvalget skulle særlig vurdere om kretsen av odelsberettigede bør innskrenkes, om odelsløsningsfristen bør bli kortere, samt virkningene av odelslovens regler for kvinners situasjon i landbruket. Videre; om odelsloven medfører en konservering av landbruksnæringen, hvordan loven påvirker bosettingen, og om det er mulig å utforme en formålsbestemmelse for odelsloven. Det skulle også vurderes hvilke eiendommer som ut fra sitt ressursgrunnlag skal være odlingsjord.

Mandatet ble senere utvidet til også å omfatte en samlet anbefaling vedrørende spørsmål om odelsloven, med unntak av åsetesretten, bør opprettholdes eller avvikles.

Utvalgets innstilling.

Utredningen er enstemmig når det gjelder spørsmålene som ligger i det opprinnelige mandatet, bortsett fra på tre punkter:

1. Et flertall vil høyne arealkravet for odlingsjord slik at det som hovedregel kreves 50 dekar dyrket jord, mens et mindretall foreslår at grensen settes ved 30 dekar.
2. Et mindretall vil beskjære odelskretsen, slik at odelsberettiget er bare barn av foreldre som har eiet eiendommen med odelsrett.
4. Utvalget er delt i spørsmålet om bo- og drivepliktreglene fortsatt bør ha sin hjemmel i odelsloven eller bare i konsesjonsloven.

I spørsmålet om odelsretten bør opprettholdes, er utvalget delt. Flertallet er av den oppfatning at odelsretten bør bestå. Et mindretall anbefaler at den avvikles.

Konkrete forslag til lovendringer.

Odelslovutvalget har fremmet en rekke forslag til lovendringer. Dette er i stor grad forslag til modernisering av loven for å bringe den i samsvar med dagens landbrukspolitiske mål og praktiske behov. I den forbindelse nevnes særlig:

- Økning og klargjøring av grensen for hvilke eiendommer som er odlingsjord,
- Forkortelse av den alminnelige løsningsfristen til seks måneder,
- Adgang til å kreve at de odelsberettigede innen to måneder tar standpunkt til om de ønsker å overta eiendommen, og i motsatt fall, adgang for eieren til å avhende eiendommen uten at den senere kan løses av de odelsberettigede,
- Innføring av full likestilling mellom kjønnene, uavhengig av fødselsdato, samt som hovedregel mellom adoptivbarn og barn født innenfor og utenfor ekteskap.

- Åpning for at samboende skal kunne samodde og at samboende skal være beskyttet ved den odelsberettigedes død,
- Utvidelse av adganen til å nekte odelsløsning hvor dette vil virke urimelig, herunder i situasjoner hvor samiske rettstradisjoner gjør seg gjeldene.

Flertallet i utvalget foreslår at § 2 i odelsloven får følgende ordlyd:

En eiendom regnes som odlingsjord når enten jordbruksarealet er minst 50 dekar, eller det produktive skogarealet er minst 1.000 dekar. En eiendom med minst 40 dekar jordbruksareal regnes likevel som odlingsjord når annet areal er minst 500 dekar. Med til arealgrunnlaget regnes eiendommens andel i realsameie. Teiger med mindre enn 1 dekar jordbruksareal eller 10 dekar produktivt skogareal blir ikke regnet med etter denne loven.

Odelsretten er en privatrettslig særrett for den slekt som gjennom en viss tid har hatt tilknytning til en bestemt landbrukseiendom, og slik at det mellom de i slekten som har odelsrett, er en rangordning. Særretten innebærer

- Fortrinnsrett til å overta odelseiendommen på arveskifte,
- Løsningsrett når eiendommen ved frivillig disposisjon eller tvangssalg kommer ut av slekten.
- Løsningsrett for den bedre prioriterte overfor den dårligere prioriterte erverver av eiendomm.

I norsk sammenheng er odelsretten enestående i og med at det ikke finnes noen sammenlignbar lovsatt særrett i samfunnet for øvrig.

Den mest iøynefallende endring som ligger i odelslovutvalgets innstilling er den foreslåtte økning av arealgrensen for odelsjord fra 20 til 50 dekar (fra 100 til 1000 dekar skog). Det er fortsatt store forskjeller i eiendomsstruktur mellom ulike landsdeler, og betydelig forskjell når det gjelder jordas produksjonsevne.

Vurdering

Bruk som ligger ned mot nedre grense for odelsjord er i realiteten først og fremst bolig- eller fritidseiendom. Det er særlig på slike bruk at odelsretten benyttes til å få hånd om eiendommen, uten at formålet med ervervet er landbruksdrift og bosetting. I Nærøy var det 463 landbrukseiendommer under 50 dekar jordbruksareal (jfr. jordbrukstelling 1989).

Dersom disse eiendommene blir odelsfrie vil de lettere kunne omsettes for de som ønsker å bosette seg på små bruk, event. at tunet blir fradelt og resten av eiendommen selges som tilleggsjord.

Det vil fortsatt være slik at overdragelse av slike eiendommer vil være konsesjonsfri til opp- og nedadgående linje og til og med barn av søsken.

Utvalget er delt i om bo- og driveplikt reglene skal endres. Noen i utvalget mener at odelsloven og konsesjonsloven så langt mulig bør harmoniseres, og det skjer enklest ved at odelsloven henviser til konsesjonsreglene.

Kravet til bo- og driveplikt er mer presis i konsesjonsloven enn i gjeldende odelslov når det gjelder arealgrenser. Derfor bør arealgrensene for boplikt etter konsesjonsloven også gjelde i odelsloven. (20 da. dyrkajord/100 da. totalareal).

Viser forøverig til vedlagt dokument oppsummert odels- og åsetesretten av Alf Einar Fornes v/Fylkesmannens landbruksavdeling i Nord Trøndelag.

KONKLUSJON

Det er viktig for landbruket, samfunnet og den enkelte brukerfamilie at odelsloven opprettholdes. Det begrenser muligheten for at gårdsbruk som både er heim og arbeidsplass blir utsatt for eiendomsspekulanter og prispress.

Bo- og driveplikten bør som utvalgets flertall foreslår, opprettholdes. Det sikrer i stor grad at kulturlandskapet og hus blir skjøttet på en best mulig måte. Bo- og driveplikten etter odelsloven bør samordnes med konsesjonslovens bestemmelser på dette området.

Nærøy kommune er enig i konklusjon som utvalgets flertall har sluttet seg til, og vil også følge det flertallet som ønsker en arealgrense på 50 da. dyrkajord for odlingsjord.